

Landelijk Advies Toezicht en Handhaving kinderopvang in 2026

Voor leidinggevenden kinderopvang (GGD) en
ambtenaren kinderopvang (gemeenten)

september 2025

Inhoud

Inleiding	3
1 Wijzigingen toezicht en handhaving kinderopvang 2026	4
2 Uitgestelde trajecten	6
3 Bedrijfsvoering	7
4 Vooruitblik de komende jaren	10
Bijlage 1	13

Inleiding

Dit advies is opgesteld door GGD GHOR Nederland en de VNG. Met dit advies brengen GGD GHOR Nederland en de VNG de ontwikkelingen in beeld. Zo bieden we een handvat voor GGD'en en gemeenten om lokaal en/of regionaal afspraken te maken over toezicht en handhaving in 2026.

Het advies richt zich op een effectieve inzet van middelen en stimuleert uniformiteit in werkwijzen. GGD GHOR Nederland en de VNG dragen dit advies gezamenlijk uit naar GGD'en en gemeenten. We adviseren gemeenten en GGD'en om dit advies te hanteren bij de uitvoering.

Gemeenten hebben een regie- en opdrachtgeversrol naar hun GGD. De GGD'en oefenen goed en uniform toezicht uit.

In het advies zijn wijzigingen voor de uitvoering van toezicht en handhaving kinderopvang in 2026 opgenomen. Deze worden door GGD GHOR Nederland en de VNG voorzien op basis van aangepaste wetgeving, verwachte incidentele en/of structurele extra middelen in het gemeentefonds en de doorontwikkeling van werkwijzen. Deze wijzigingen hebben impact op de uitvoeringspraktijk van GGD'en en gemeenten.

We staan met elkaar voor kwalitatieve kinderopvang. Om de kwaliteit zo goed mogelijk te kaderen en deze vanuit toezicht en handhaving goed te kunnen monitoren, vinden er tal van (door)ontwikkelingen plaats. Denk aan aanpassingen in wet- en regelgeving en/of nieuwe werkwijzen. Dit vraagt om een professionele en flexibele kinderopvangsector, met professioneel toezicht en handhaving die hierop inspelen.

1 Wijzigingen toezicht en handhaving kinderopvang 2026

1.1 Wijzigingen in wet- en regelgeving

1.1.1 Kwaliteitseisen gastouderopvang

Per 1 juli 2026 wordt de wet- en regelgeving gastouderopvang aangepast ter versterking van de kwaliteit gastouderopvang.

Op hoofdlijnen gaat het om de volgende wijzigingen:

- Gastouderopvang moet voldoen aan dezelfde pedagogische basisdoelen als kinderdagopvang en buitenschoolse opvang in een kindercentrum.
- Een gastouder mag per voorziening voor gastouderopvang bij maximaal 2 gastouderbureaus zijn aangesloten. Hierbij gelden 2 uitzonderingen.
- Lopende contracten met ouders hoeven niet te worden beëindigd.
- En gastouders mogen tijdelijk zijn aangesloten bij 3 gastouderbureaus, gedurende de periode dat zij overstappen naar een nieuw bureau.
- Een houder is verplicht iedere gastouder minimaal 3 uur coaching per jaar aan te bieden. Coaching vindt plaats door pedagogisch beleidsmedewerkers.
- Een gastouder is verplicht vanuit ieder GOB minimaal 3 uur coaching te ontvangen.
- Iedere gastouder werkt vanuit een pedagogisch werkplan (per voorziening voor gastouderopvang) en is verplicht minimaal 7 uur per jaar te werken aan professionele ontwikkeling in de vorm van permanente educatie.

Deze wijzigingen worden verwerkt in het Besluit kwaliteit kinderopvang. Het Besluit kwaliteit gastouderbureaus, gastouders en voorzieningen voor gastouderopvang komt daarmee per 1 juli 2026 te vervallen.

Gevolgen voor toezicht en handhaving

Tijdens een inspectie kijkt een toezichthouder niet alleen of aan de (kwantitatieve) normen wordt voldaan, maar gaat vooral het gesprek aan over de wijze waarop de gastouder, in samenwerking met het GOB, de kwaliteit van de gastouderopvang borgt en blijft borgen. Ook is het belangrijk de context van de situatie te beschrijven. En inzicht te krijgen in de overwegingen van een houder in bepaalde situaties. Hierbij spelen ontwikkelingen als ‘verzachtende en verzwarende omstandigheden’ een rol.

Maar ook de informatievoorziening voor een juiste belangenafweging in handhaving (evenredigheid).

Meer tijd voor de dialoog tijdens het toezicht levert beter zicht in de omstandigheden op en zorgt ervoor dat:

- de houder meer inzicht krijgt in hoe een overtreding hersteld kan worden;
- er meer inzicht wordt gekregen in wat er gebeurt, waardoor ook SZW meer inzicht krijgt op de ontwikkelingen in de gastouderopvang;
- er meer en sneller zicht is in de mate waarin het doel van de wetswijziging wordt bereikt. Dit omdat nieuwe kwaliteitseisen allemaal meegenomen kunnen worden in de eerste inspectie na inwerkingtreding.

Beschikbare financiële middelen

Voor deze wijzigingen in wet- en regelgeving is extra tijd voor toezicht en handhaving beschikbaar gesteld, zowel incidenteel als structureel.

De extra middelen komen beschikbaar per medio 2026. We adviseren gemeenten en GGD'en daarom om bij de jaarlijkse afspraken het toezicht op de VGO's en GOB's gelijk te spreiden over het hele jaar.

Zie voor de uitvoering en onderbouwing hiervan hoofdstuk 3.2.

Ondersteuning en instrumenten

Vanaf medio 2025 zijn er diverse instrumenten voor toezicht, en indien nodig handhaving, in ontwikkeling. Ook branchepartijen leveren input, zodat er breed draagvlak ontstaat en er een gezamenlijke uitleg is van de wet- en regelgeving. Voor de toezichthouder zijn voor inwerkingtreding FAQ's en werkwijzen te vinden in het Ondersteuningsportaal. Voor gemeenten worden deze ontsloten via het forum en/of de kennisbank.

1.1.2 Verzamelwet SZW 2026

Het gaat om een correctie van de VOG-plicht bij de gastouderopvang. Per 1 januari 2026 wordt toegevoegd dat ook personen die een overeenkomst hebben met de gastouder of het GOB en aanwezig zijn op de opvanglocatie, een VOG moeten hebben en in het PRK geregistreerd moeten staan. Het gaat hierbij met name om een

nieuwe formulering, zodat ook minderjarige stagiaires en vrijwilligers onder de VOG en PRK-plicht vallen.

De wijzigingen zijn klein en vergen geen extra inzet van toezicht.

1.2 Wijzigingen in de uitvoering

1.2.1 Versterken signalenproces

Signalen over de kwaliteit van de kinderopvang zijn belangrijk om mogelijke risico's snel te kunnen identificeren en in te grijpen waar dat nodig is. Het is daarom van belang dat signalen over mogelijk onvoldoende kwaliteit bekend zijn bij de toezichthouder.

De Inspectie van het Onderwijs heeft in 2023 een verkennend onderzoek gedaan naar de signaalfunctie in het toezicht. Hieruit blijkt dat gemeenten en GGD'en signalen snel en zorgvuldig oppakken, maar dat er ook verbetering mogelijk is. De IvHO ziet een aantal ontwikkelkansen bij gemeenten en GGD'en als het gaat om de registratie van signalen en het opstellen van werkafspraken en richtlijnen. Als interbestuurlijk toezichthouder benadrukt zij het belang om het signalenproces te verbeteren. Zij geeft hiervoor een drietal aanbevelingen, waaronder het formuleren van een (landelijke) denklijn voor de inrichting van het signalenproces.

Gevolgen voor toezicht en handhaving

In het derde kwartaal van 2025 is door de VNG en GGD GHOR Nederland gewerkt aan een richtlijn over de inrichting van het signalenproces. In deze richtlijn worden adviezen gegeven over de inrichting van het signaalproces, de behandeling van een signaal bij binnenkomst en de afhandeling van deze signalen. Een aantal gemeenten en GGD'en werkt al volgens deze richtlijn. Deze werkwijzen dienen als voorbeeld om te komen tot een richtlijn waarlangs alle gemeenten en GGD'en hun werkzaamheden kunnen inrichten.

Het doel van deze richtlijn is dat gemeenten en GGD'en het proces op een eenduidige, uniforme manier inrichten.

Voor GGD'en en gemeenten die nog niet of niet volledig volgens de richtlijn werken, betekent dit dat wij ze adviseren om afspraken te maken over de inrichting en uitvoering van het signaalproces.

Beschikbare ondersteuningsmiddelen signalenproces

In het najaar van 2025 komt de richtlijn beschikbaar. Deze is dan te vinden in de Kennisbank Naleving op de website van de VNG.

1.2.2 Steekproef gastouderopvang

Sinds de verhoging van de steekproef op voorzieningen voor gastouderopvang (VGO) van 5–30% naar 50% per jaar, bestaat er onduidelijkheid over de wijze waarop de Inspectie van het Onderwijs hierop toeziet in de jaarverantwoording. Daarom hebben de VNG en de IvHO in 2025 afspraken gemaakt over de manier waarop deze verantwoording ingericht wordt.

De norm van het toetsen van 50% van de voorzieningen voor gastouderopvang per jaar wordt als volgt berekend:
Het aantal te inspecteren voorzieningen voor gastouderopvang is 50% van het aantal voorzieningen voor gastouderopvang dat op peildatum 1 januari is ingeschreven.

Voor de verantwoording aan de Inspectie van het Onderwijs tellen zowel de jaarlijkse als de incidentele onderzoeken mee. Ook (incidentele) onderzoeken die zijn uitgevoerd bij VGO's die ná de peildatum 1 januari in het LRK zijn geregistreerd tellen mee. VGO's die meerdere keren geïnspecteerd zijn in een lopend jaar, worden maar 1x meegeteld. Een VGO die in het lopende jaar is geïnspecteerd en waarvan de toestemming tot exploitatie later wordt ingetrokken, wordt ook meegeteld.

Gevolgen voor toezicht en handhaving

Gemeenten en GGD'en maken jaarlijks voorafgaand aan het komende jaar afspraken over het aantal uit te voeren inspecties. Deze wijze van verantwoorden zorgt ervoor dat de gemeenten en GGD'en op basis van het aantal VGO's op 1 januari een duidelijke afspraak kunnen maken voor het lopende jaar. Het aantal te inspecteren VGO's hoeft dus niet meer gedurende het jaar bijgesteld te worden.

2 Uitgestelde trajecten

Verskillende trajecten die al enige tijd lopen, zijn (tot nader order) gepauzeerd of uitgesteld. Omdat gemeenten en GGD'en wel al geïnformeerd zijn over deze trajecten (bijvoorbeeld omdat er een uitvoeringstoets geweest is) of input opgehaald is in de voortrajecten, wordt in dit hoofdstuk een korte stand van zaken gegeven van die trajecten.

2.1 Structureel toezicht VE

Uit de voorjaarsnota 2025 bleek dat er geen middelen zijn opgenomen voor het oorspronkelijke voorstel voor structureel toezicht op proceskwaliteit en kwaliteitszorg VE. De planning die uitging van inwerkingtrede per 1 januari 2027 loopt daardoor vertraging op.

Momenteel wordt op verzoek van OCW door de projectgroep onderzocht of er alternatieve scenario's mogelijk zijn voor het structureel toezicht op VE. Om te bepalen of een smaller scenario uitvoerbaar is, het voldoende effect oplevert (het beoogde doel bereikt wordt) en of het voldoende draagvlak heeft, is een nieuw traject met raadpleging van onze achterbannen nodig. De planning van dit nieuwe traject wordt momenteel door de projectgroep uitgewerkt.

2.2 Meldplicht incidenten

In 2024 heeft het kabinet aangekondigd dat zij van plan zijn een meldplicht in te voeren voor incidenten in de kinderopvang. De voorgenomen ingangsdatum was 1 januari 2026. Naar aanleiding van de reacties op de internetconsultatie en de uitvoeringstoetsen, wordt gewerkt aan aanpassing van het voorstel. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de ingangsdatum van de wet wordt, maar VNG en GGD GHOR Nederland verwachten niet dat dit in 2026 al gevolgen zal hebben voor de uitvoering van toezicht en handhaving.

2.3 VE: beroepskracht in opleiding / taalvaardigheid

Het ministerie van OCW heeft het voornemen om een aantal wijzigingen door te voeren met betrekking tot VE:

- BBL-studenten mogen formatief op een groep met VE worden ingezet. Voorwaarden hiervoor zijn dat deze studenten niet alleen een groep draaien en dat ze worden begeleid.
- Eisen rondom taalvaardigheid: lezen verdwijnt als extra onderdeel uit de 3F taaleis en de vaardigheid interactief voorlezen wordt een verplicht onderdeel van de module ontwikkelingsgericht werken in de voorschoolse educatie.

VNG en GGD GHOR Nederland hebben in Q2 2025 een uitvoeringstoets op de voorgenomen wijzigingen uitgevoerd. Na de uitvoeringstoetsen heeft OCW ons geïnformeerd over vertraging op het traject. De oorspronkelijk beoogde inwerkingtrede van 1 januari 2026 is niet haalbaar gebleken.

3 Bedrijfsvoering

Om de adviezen, zoals genoemd in hoofdstuk 2, op te kunnen volgen zijn een aantal randvoorwaarden noodzakelijk. Deze randvoorwaarden zijn in dit hoofdstuk nader uitgewerkt.

3.1 Financiën en tijd voor toezicht en handhaving

Het rijk heeft in de Wko geregeld dat gemeenten een (eind)verantwoordelijkheid hebben voor toezicht en handhaving kinderopvang. Gemeenten hebben dan ook een wettelijke verplichting om toezicht en handhaving op de kwaliteit van de kinderopvang en VE in te richten en uit te (laten) voeren. De Inspectie van het Onderwijs is aangewezen als tweedelijns toezichthouder. Zij beoordelen de taakuitvoering van gemeenten jaarlijks en hebben eventueel instrumenten om gemeenten te stimuleren hun taakuitvoering te verbeteren.

Het rijk stort middelen voor de uitvoering van deze wettelijke taak in het gemeentefonds. Dit is geen geormerkt geld. Bij de hoogte van deze storting wordt onder meer rekening gehouden met jaarlijks toezicht op elke locatie dagopvang, BSO en GOB's en een steekproef van 50% onder de VGO's. Ook wordt bij de storting rekening gehouden met het feit dat het toezicht risicogestuurd is en over 4 profielen kan worden verdeeld, met nieuwe aanvragen en incidentele onderzoeken. Hiermee worden gemeenten en GGD'en in staat gesteld om goed toezicht en handhaving uit te voeren.

3.2 Extra tijd voor toezicht en handhaving gastouderopvang

In het verbetertraject kwaliteit gastouderopvang zijn extra financiële middelen geclaimd. Dit betreffen zowel structurele als incidentele middelen. Met deze extra middelen wordt ons urenadvies aangepast voor diverse onderzoeken.

Structureel betreft het een aanpassing van de uren voor het jaarlijks onderzoek GOB, het jaarlijks onderzoek VGO (het steekproefonderzoek) en de OVR voor de VGO.

In 2026 komt de extra tijd beschikbaar vanaf juli en derhalve voor de helft van de GOB's en de helft van de steekproef van de VGO's in 2026. Vanaf 2027 is dit beschikbaar voor alle GOB's en de volledige steekproef VGO.

De nieuwe structurele extra tijd die we hierin adviseren is:

Waarvoor	Hoeveel extra tijd	Startmoment
Extra toezicht GOB	60 min	Vanaf 1 juli 2026
Extra toezicht VGO	60 min	Vanaf 1 juli 2026
Uitbreiding OVR bij VGO	30 min	Vanaf 1 juli 2026

Incidenteel zijn er ook middelen beschikbaar. Voor scholing en communicatie zijn deze middelen voor het hele jaar beschikbaar. Omdat de kwaliteitseisen per 1 juli 2026 ingaan is het extra geld voor toezicht vanaf juli beschikbaar. Dit betekent voor 2026 dat het extra toezicht vanaf 1 juli 2026 voor de helft van de GOB's en de helft van de steekproef van de VGO's mogelijk is.

Die middelen leiden tot de volgende extra incidentele activiteiten:

Waarvoor	Hoeveel tijd	Voor welke periode	Toelichting
Extra toezicht GOB	60 minuten	Juli 2026-juli 2027	Eisen gaan in per 1 juli 2026, vanaf dan een jaar extra toezicht.
Extra toezicht VGO	15 minuten	Juli 2026-juli 2029	Eisen gaan in per 1 juli 2026, elke VGO gemiddeld 1x per 3 jaar inspectie. Daarom vanaf 1 juli 2026 3 jaar de tijd.
Scholing	165 minuten	Het jaar 2026	Per toezichthouder gastouderopvang
Scholing	90 minuten	Het jaar 2026	Voor handhavers
Communicatie GOB	15 minuten per GOB	Het jaar 2026	
Communicatie VGO	15 minuten per VGO	2026-2028	Een VGO wordt tenminste 1x per 3 jaar onderzocht.

De bevestiging van deze extra middelen wordt verwacht in de septembercirculaire 2025. Maar ze waren reeds opgenomen in het Gemeentenieuws van januari 2025.

3.3 Geadviseerde structurele tijd voor toezicht

Dit overzicht is gewijzigd ten opzichte van 2025. De in paragraaf 3.2 benoemde structurele extra tijd voor de gastouderopvang is meegenomen in het hierna volgende schema.

	Geadviseerd voor 2026			vanaf juli 2026		
Risicoprofiel	KDV	BSO	GOB	KDV	BSO	GOB
geen aanleiding tot zorg	9	9	9	9	9	10
aanleiding tot lichte zorg	12	12	12	12	12	13
aanleiding tot matige zorg	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	16,5
aanleiding tot ernstige zorg	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	28,5
niet bepaald	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	16,5
Onderzoek voor- en na registratie	25	25	25	25	25	25
Voorschoolse educatie	4			4		
VGO				VGO		
Gastouderopvang onderzoek voor registratie	5			5,5		
Gastouderopvang jaarlijks onderzoek	4,5			5,5		

3.4 Professionele ambitie voor goed toezicht

De GGD'en hebben in 2023 de kenmerken van de professionele taakuitvoering van toezicht vastgelegd in de Professionele ambitie GGD-toezicht. Hierin zijn de voorwaarden opgenomen die de toezichthouder in staat stellen zijn werk goed te verrichten en het toezicht effectief, transparant, betrouwbaar en onafhankelijk te laten zijn. Deze professionele ambitie bestaat uit de volgende componenten:

- A. Competenties van de toezichthouder
- B. Benodigde opleiding en kennis om toezicht zelfstandig uit te kunnen voeren
- C. Bijhouden en uitwisselen van kennis
- D. Randvoorwaarden voor de professionele toezichthouder

Uit een nulmeting is naar voren gekomen dat een aantal GGD'en de professionele ambitie naar eigen zeggen kan realiseren, maar dat er ook een groot aantal GGD'en is waar dit nog niet het geval is. Momenteel heeft een groot deel van de GGD'en niet de personele mogelijkheden om het toezicht volgens de kenmerken in te vullen. Dit maakt het moeilijker om uniformiteit en toezichtontwikkeling te realiseren. Voor goed toezicht en goede toezichtontwikkeling is het nodig dat GGD'en in staat zijn om de randvoorwaarden daarvoor te organiseren.

Wij adviseren GGD'en onderstaande zaken in te richten en deze voorwaarden te betrekken bij het gesprek met de gemeenten:

- Leidinggevende capaciteit om sturing te geven aan taakuitvoering en ontwikkeling.
- Capaciteit voor beleidsadvies om bij te dragen aan landelijke toezichtontwikkeling en doorvoeren van nieuw beleid.
- Capaciteit voor juridische ondersteuning.
- Tijd voor toezichthouders voor het bijhouden van kennis en voor professionele uitwisseling.
- Mogelijkheid voor toezichthouders voor het volgen van een inwerkprogramma en permanente educatie.

GGD GHOR Nederland is bezig met een onderzoek met als doel tot een normering / advies te komen over de personele opbouw van een team toezicht Kinderopvang. Daartoe wordt samengewerkt met de GGD'en. Vooralsnog komt dit Landelijk Advies te vroeg om hier ook een advies over te geven.

4 Vooruitblik de komende jaren

Op verzoek van de achterban wordt aan het Landelijk Advies een paragraaf toegevoegd over lopende ontwikkelingen die nog niet hebben geleid tot nieuwe wet- en regelgeving of gewijzigde werkwijzen in toezicht en handhaving. Mogelijk leiden deze ontwikkelingen in de toekomst wel tot wijzigingen. De VNG en GGD GHOR Nederland zijn hierbij betrokken. Input van de achterban is wenselijk. Gemeenten en GGD'en kunnen, afhankelijk van het project, verwachten dat zij gedurende het proces bevraagd of betrokken worden.

4.1 Lopende (nog niet afgeronde) wetstrajecten

4.1.1. Experimenteerruimte peuter-kleuter

De ministeries van SZW en OCW werken momenteel aan een experimenteerbesluit om peuter-kleutergroepen (onder voorwaarden) tijdelijk mogelijk te maken. Aanleiding voor dit experimenteerbesluit zijn ontwikkelingen in de praktijk, die tegen knelpunten in de regelgeving aanlopen.

De afgelopen jaren zijn er steeds meer initiatieven vanuit het veld gekomen om de samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs te vergroten en peuters en kleuters samen te voegen. Professionals van zowel kinderopvang als onderwijs zien kansen in deze samenwerking, kansen voor een warme overdracht, kansen voor een zachte landing van peuters in het onderwijs, kansen om peuters die dat willen al uitdaging te geven, en kleuters die daar nog behoefte aan hebben wat meer tijd bij de peuters te geven.

Mogelijke gevolgen voor toezicht en handhaving

Het experimenteerbesluit heeft gevolgen voor toezicht en handhaving. In het besluit worden regels gesteld over de wijze waarop toezicht op het experiment plaatsvindt. SZW, VNG en GGD GHOR Nederland zijn hierover nog in overleg. Het voornemen is om het toezicht op de peuter-kleutergroepen niet binnen het reguliere toezicht uit te voeren, maar thematisch, waarbij een beperkte groep geselecteerde toezichthouders periodiek de groepen onderzoekt.

De beoogde ingangsdatum van het toezicht is vooralsnog 1 januari 2027. In 2026 zijn er dus geen gevolgen voor de uitvoering. Wel zal 2026 gebruikt worden om de geselecteerde groep toezichthouders te scholen en afspraken te maken over afstemming en uitvoering. Hiervoor moeten nog middelen worden gereserveerd. Of deze beschikbaar komen en wat dit betekent voor de uitvoering is nog niet bekend.

Dit is nog afhankelijk van het uiteindelijke voorstel. GGD GHOR Nederland en VNG doen een uitvoeringstoets, waarbij ook wordt gekeken naar de benodigde capaciteit en middelen. Dit wordt dan in de loop van 2026 bekend.

4.1.2 EHBO

Het ministerie van SZW heeft in maart 2024 een voorstel gedaan om aanpassingen te doen in de Regeling Wet kinderopvang. In plaats van de huidige lijst met aangewezen certificaten wil de minister eindtermen van een EHBO-kwalificatie in de Regeling Wet kinderopvang opnemen.

Daaruit zullen de concrete vaardigheden volgen die een persoon moet beheersen om adequate eerste hulp aan kinderen te bieden. Naar aanleiding van een brief vanuit de sector en Kamervragen, heeft de staatssecretaris in mei 2025 aan de Kamer aangekondigd hierover nog een internetconsultatie te starten. Het is nog onbekend wanneer de inwerkingtreding van de wijziging is. GGD GHOR Nederland en VNG hebben nog geen zicht op de gevolgen voor de bedrijfsvoering, omdat de voorgenomen wijziging nog niet bekend is. Op dit moment voorzien wij geen gevolgen voor de bedrijfsvoering in 2026.

4.1.3 Vaccinatieplicht

VVD en D66 hebben in februari het initiatiefwetsvoorstel Vaccinatie als toelatingsvoorwaarde kinderopvang bij gevaarlijk lage vaccinatiegraad ingediend. Het wetsvoorstel bepaalt dat bij een vaccinatiegraad lager dan 92% voor de vaccinatie tegen bof, mazelen en rodehond, houders alleen kinderen mogen toelaten die deelnemen aan het Rijksvaccinatieprogramma. Het toezicht op deze eis zou onderdeel worden van het huidige toezicht op de kwaliteit van kinderopvang, door de GGD.

Zie hier de link naar de uitkomst van de internetconsultatie, het voorstel en nota van toelichting: [Overheid.nl | Consultatie Vaccinatie als toelatingsvoorwaarde kinderopvang bij gevaarlijk lage vaccinatiegraad](https://overheid.nl/consultatie/vaccinatie-als-toelatingsvoorwaarde-kinderopvang-bij-gevaarlijk-lage-vaccinatiegraad)

Naar verwachting zal het wetsvoorstel verder uitgewerkt worden in een AMvB. Het is nu nog niet bekend wanneer het voorstel voor besluitvorming naar de Tweede Kamer gaat en wat de beoogde datum van invoering is.

4.2 Doorontwikkelingen toezicht en handhaving

4.2.1. Reflectieve functie

GGD GHOR Nederland en de VNG hebben in 2024 en 2025 gewerkt aan een voorstel voor de verbetering van de reflectieve functie in het toezicht (en handhaving). Aanleiding hiervoor was de aanbeveling uit het Effectrapport toezicht en handhaving van AEF en het verzoek van het ministerie van SZW om de functie verder uit te werken.

De reflectieve functie in het toezicht heeft 3 doelen:

- Verhogen van de effectiviteit van wet- en regelgeving, beleid en uitvoering door het voeden van de ministeries van SZW en OCW met ontwikkelingen in de sector (innovaties, goede voorbeelden en knelpunten).
- Versterken van de effectiviteit van toezicht en handhaving door enerzijds zicht op ontwikkelingen in de sector (innovaties, goede voorbeelden en knelpunten) en anderzijds op de impact van toezicht en handhaving op de sector. Gemeenten en GGD'en kunnen hun beleid en de uitvoering hierop aanpassen.
- Stimuleren van kwaliteitsverbetering in de sector door bieden van inzicht in ontwikkelingen in de praktijk die invloed hebben op kwaliteit en naleving.

GGD GHOR Nederland en VNG hebben voor 2026 verschillende voorstellen gedaan om de reflectieve functie te versterken. Er wordt weer een deelonderzoek uitgevoerd met input uit het veld. Ook gaan we de reflectieve functie in de uitvoeringspraktijk stimuleren.

Gevolgen voor toezicht en handhaving

De voorgestelde ontwikkelingen voor 2026 zullen vooralsnog een beperkte impact hebben op de uitvoering. Veel van de werkzaamheden voor de verdere ontwikkeling zullen vooralsnog door GGD GHOR Nederland en VNG worden uitgevoerd. De genoemde stimulering van de reflectieve functie in de uitvoeringspraktijk zal vooral plaatsvinden binnen de bestaande overlegstructuren.

De ontwikkeling van de reflectieve functie vraagt tijd voor deskundigheidsbevordering en afstemming. GGD GHOR Nederland is in gesprek met het rijk over middelen voor GGD'en voor bijdragen aan het reflectief onderzoek en de inrichting van de processen.

Daarnaast adviseren we GGD'en en gemeenten om vanaf 2026 gezamenlijk meer te reflecteren op de uitkomsten van het lokale toezicht en handhaving. De VNG en GGD GHOR Nederland zullen hiervoor nadere informatie en ondersteuningsinstrumenten ontwikkelen.

4.2.2. Stimulerend toezicht, houdertoezicht en 'pas toe of leg uit'

Samen met de keten hebben we een aantal wenselijke ontwikkelingen geschetst: meer stimulerend toezicht, houdertoezicht en de mogelijkheid van 'pas toe of leg uit'. Deze ontwikkelingen zijn in 2025 verkend. Op basis van de verkenning worden verdere besluiten genomen.

Gevolgen voor toezicht en handhaving

Op dit moment verwachten VNG en GGD GHOR Nederland in 2026 nog geen gevolgen voor de uitvoering van het toezicht. Ook omdat de genoemde ontwikkelingen vragen om wijziging van wet- en regelgeving. Mocht uit de verkenning alsnog blijken dat in 2026 inzet gevraagd wordt van gemeenten of GGD'en, dan stemmen VNG en GGD GHOR Nederland hierover af met SZW en de achterban.

Het is aannemelijk dat in 2026 GGD'en en gemeenten gevraagd worden om mee te denken over de vormgeving van deze ontwikkelingen, bijvoorbeeld via deelname in werk-, stuur- of klankbordgroepen. Mede hierdoor kunnen zij zich voorbereiden op de ontwikkelingen.

Houdergesprekken

GGD GHOR Nederland zal een handreiking voor houdergesprekken ontwikkelen in samenwerking met de GGD'en voor meer uniformiteit. In de visie op toezicht kinderopvang is vastgelegd hoe we bewegen van waarborgend naar meer stimulerend toezicht om de kwaliteit van de kinderopvang te verhogen. De wens is dat er binnen het toezicht meer differentiatie mogelijk is met diverse interventies en strategieën in de gereedschapskist van de toezichthouder. Houdergesprekken zijn bedoeld als één van de manieren om invulling te geven aan de stimulerende en reflectieve functie van het toezicht.

In de handreiking wordt gestreefd naar een basisniveau voor houdergesprekken, waarin uiteengezet wordt op welke onderdelen we uniformiteit willen. Er zal daarnaast ruimte zijn om passend bij de regionale en/of lokale context op eigen wijze invulling te geven aan de houdergesprekken. Er zijn bijvoorbeeld GGD'en die al bovenregionaal samenwerken en GGD'en die op houderniveau beleidsdocumenten en dergelijke beoordelen.

4.3 Herijking financiën

GGD GHOR Nederland en de VNG onderzoeken met elkaar hoe de organisatie van het toezicht en handhaving op de kinderopvang beter zijn beslag kan vinden in het gemeentefonds. Dit is gericht op de huidige taken en professionele uitvoering. Momenteel wordt door GGD GHOR Nederland en de VNG bij elke wijziging in de regelgeving berekend wat dit voor impact heeft op de werkzaamheden van gemeenten en GGD'en, als onderdeel van de uitvoeringstoetsen. Dit leidt tot incidentele stortingen. Deze zijn in de bedrijfsvoering niet handig. Daarom zijn de VNG en GGD GHOR Nederland op zoek naar een oplossing om dit structureel beter aan te pakken. De flexibele inspectie activiteit biedt ruimte om dit gesprek met het rijk op een andere manier te voeren.

Bijlage 1

Definitief schema inspectieactiviteit kindercentra 2026

Uitkomst risicoprofiel		Geen aanleiding tot zorg	Aanleiding tot lichte zorg	Aanleiding tot matige zorg	Aanleiding tot ernstige zorg
Kenmerk inspectie	Uren excl. VE	9 uur	12 uur	15,5 uur	27,5 uur
Omvang (Wat ga ik inspecteren?)		Flexibele inspectieactiviteit, bestaande uit: • VOG/PRK • Pedagogische kwaliteit Aangevuld met onderwerpen o.b.v. de afgesproken flexibele inspectieactiviteit c.q. informatie uit het risicoprofiel	Flexibele inspectieactiviteit zoals bij groen omschreven. Plus: Overige belangrijke zaken en/of items waarover zorgen bestaan m.b.t. de naleving van kwaliteitseisen. Zoals verhoogde mate van zorg over bepaalde thema's die in het RP naar voren komen. En/of onopgeloste zaken uit voorgaande inspecties.		
Diepgang (Hoe lang, diep, uitgebreid moet mijn onderzoek zijn om tot een oordeel te komen op de items genoemd bij omvang?)		In elk geval: • (Steekproef) VOG's van nieuwe medewerkers • PRK- en VOG-verificatie in LRK • (Een aspect van) pedagogische kwaliteit Aangevuld met onderwerpen binnen de afgesproken flexibele inspectieactiviteit. Ook kan meer diepgang gebaseerd worden o.b.v. uitkomst indicatoren in RP.	Meer diepgang is te verkrijgen op onderwerpen waarover zorgen bestaan m.b.t. de naleving van kwaliteitseisen. Zoals verhoogde mate van zorg over bepaalde thema's die in het RP naar voren komen. Deze diepgang kan worden verkregen door bijvoorbeeld: • Langer te observeren • Een grotere steekproef te nemen (diploma's en VOG's, op meer groepen te observeren) • Uitgebreider onderzoek op beleid i.c.m. uitvoering door alle aspecten pedagogisch/ veiligheid- en gezondheidsbeleid te toetsen. Op zowel inhoud als praktijk. • Langere/meer gesprekken met pedagogisch medewerkers/houder te voeren • Meer bronnen te raadplegen, bijvoorbeeld de oudercommissie		
Frequentie (Hoe vaak ga ik een onderzoek doen?)		1 x per jaar		• Meerdere bezoeken op jaarbasis zijn aan te raden. • Tekortkomingen op praktijkzaken à meerdere malen een kort onaangekondigd bezoek	
Type (Welke typen onderzoek?)		(On)aangekondigd bezoek op locatie			

N.B. Voor voorzieningen waar nog geen risicoprofiel voor gemaakt hoeft te worden, is het advies om 2 jaar lang toezicht op alle kwaliteitseisen te houden.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

Zwarte Woud 2
3524 SJ Utrecht

Website: www.ggdghor.nl
X (Twitter): [@GGDGHORNL](https://twitter.com/GGDGHORNL)

postbus@ggdghor.nl